

šiti. V ostatních směrech bylo stížnost jako neodůvodněnou zavrhnouti. Protože se přešůpek řu 36 zbroj. pat. stal z důvodu promlčení beztrestným, byl stěžovatel z obžaloby pro tento přešůpek sprošřtěn a byl mu za zbývající trestné řiny znova vyměřen trest. Propadnutí zbraně (pušky a munice), které podle řu 32 zbroj. pat. nutno vysloviti, bylo podle řu 47 zbroj. pat. změněno v peněžitou pokutu 50 Kč, jeřto řechto věci již tu není.

Čís. 2519.

Ochrana republiky (zákou ze dne 19. března 1923, řís. 50 sb. z. a n.).

Trestná řinnost podle řu 15 řís. 3 zákou spořívá již v samotném podněcování, t. j. v protizákonném působení a vykonávání vlivu na vůli a jednání osob druhých, tudíž v jednostranném jednání pachatelově, bez ohledu na to, zda mělo jeho působení v zápěti nějaký výsledek ři nikoliv.

Nebezpečí s podněcováním spojené a záležející v tom, že se u druhých osob vytvořuje duševní stav, který je způsobilý poškoditi právní statky zákonem tam chráněné, je tu nejen tehdy, když se onen duševní stav vyvolává u osob, které v době podněcování mohou přijíti v úvahu jako přímí pachatelé zlořinu nebo přeřinu, k němuž je podněcováno, nýbrž i tehdy, když o takové osoby nejde, u nichž však v budoucnosti tato možnost vyloučena není, neb které, jsouce podněcováním zvráceny ve svých právních názorech, mohou působiti pak v řémže směru na osoby jiné, které mohou přijíti do vztahu k právnímu statku, jenž se má poškoditi.

»Podněcování« označuje již pojmově jednání vedené úmyslem, by na mysl posluchačů bylo působeno ve směru zákonem předpokládaném, tak že úmysl ten netřeba vždy zvláště zjiřřovatí a odůvodňovatí.

Podmínky pro uložení peněžitého trestu jsou uvedeny v řu 29 zákou příkladmo; jest naň uznati i v případe odsouzení pro podněcování (§ 15 řís. 3 zákou) k zlořinům zvláště nebezpečným.

Snaha řířiti zásady politické strany neprýřtí z pohnutky nízké a nečestné ve smyslu řu 32 zákou.

(Rozh. ze dne 27. října 1926, Zm II 95/26.)

Nejvyšší soud jako soud zruřovací zavrhl po ústním ličení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Jihlavě ze dne 11. prosince 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným zlořinem podle řu 15 řís. 3 zákou na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, řís. 50 sb. z. a n., vyhověl však odvolání státního zastupitelství z výroku o trestu na svobodě a z nevyslovení trestu na peněžích, zvýřil obžalovanému onen trest a uložil mu podle řu 29 zák. na ochranu republiky vedle toho trest peněžitý. Odvolání státního zastupitelství proti tomu, že nebyla vyslovena ztráta řestných práv občanských, zamítl.

D ů v o d y:

Dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost, že není dán po objektivní stránce obžalovanému za vinu kladený zločin podněcování k vojenským zločinům odboje a vzpoury ve smyslu Šu 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. Soud prvé stolice bere prý za prokázáno, že obžalovaný podněcoval k násilné změně ústavy, »by totiž posluchači pak jako vojíní neposlouchali svých představených, zbraně obrátili proti buržoasní společnosti místo proti nepříteli a následovali ruského příkladu a tak vojenskou vzpourou a odbojem, t e d y n á s i l í m změněna byla demokraticko-republikánská forma státu.« Ze slov »tedy násilím« je prý patrné, že soud považuje výzvu k vojenské vzpouře a odboji skutkovým znakem; činí-li tak, nemůže výzvu tu současně považovati za samostatný čin. Stížnost je bezdůvodná. Nalézací soud uznal, že obžalovaný dopustil se zločinu podle Šu 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve dvojím směru, jednak podněcováním k vojenským zločinům odboje a vzpoury, jednak podněcováním k násilné změně ústavy republiky, pokud jde o demokraticko-republikánskou formu státu. Nalézací soud shledává takto, že obžalovaný porušil zákaz Šu 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. ve dvojím směru a pohlíží na jeho provinění v tom i onom směru jako na provinění samostatné. Tomuto stanovisku nelze činiti důvodných výtek. Nelze přehlížeti, že trestná činnost podle Šu 15 čís. 3 spočívá již v samotném podněcování, totiž v protizákonném působení a vykonávání vlivu na vůli a jednání osob druhých, tudíž v jednostranném jednání pachatelově, bez ohledu na to, zda mělo jeho působení v zápětí nějaký výsledek či nikoli. Dále je směrodatno, že podle přesvědčení soudu, získaného z výsledků průvodních, ono protizákonné působení dělo se v obou obžalovanému za vinu kladených směrech. Tím je skutková podstata zločinu podle Šu 15 čís. 3 v obou směrech vyčerpána. Vyslovuje-li při tom soud, že vojenská vzpoura a odboj mají podle úmyslu obžalovaného tvořiti zároveň také násilné prostředky ku přivedení konečného cíle, změny demokraticko-republikánské formy státu, nemůže to ničeho měniti na shora vyloženém právním posouzení; spočíváť těžisko věci v podněcování a v zamýšleném a podle Šu 15 čís. 3 zákona kvalifikovaném směru podněcování bez ohledu na další jiné úvahy a možnosti. Nalézací soud nevyložil proto zákon nesprávně a nepředpokládal zejména znak, který v zákoně obsažen není, aniž dopustil se formelního pochybení ve smyslu čís. 5 Šu 281 tr. ř. Obžalovaný má ostatně tím méně důvodu ke stížnosti, kdyžtě nalézací soud nevyvodil pro něho z oné dvojí kvalifikace škodlivých důsledků, nevzav při výměře trestu ani za přitěžující, že trestný čin byl spáchán na dvojí způsob.

Nemožnost podněcování k vojenským zločinům dovozuje zmateční stížnost dále z toho, že, jak soud sám zjišťuje, za trestního řízení nevyšlo na jevo, že se táboru lidu účastnily také vojenské osoby. Právem nepřikládal však soud této okolnosti závažného významu. Důvodem ustanovení Šu 15 čís. 3 je nebezpečí s podněcováním spojené a záležející v tom, že se u druhých osob vytváří duševní stav, který je způsobitelným poškoditi právní statky zákonem tam chráněné. Toto nebezpečí je tu

však nejen tehdy, když se onen duševní stav vyvolává u osob, které v době podněcování mohou přijít v úvahu jako přímí pachatelé zločinu nebo přečinu, k němuž je podněcováno, nýbrž i tehdy, když o takové osoby nejde, u nichž však v budoucnosti tato možnost vyloučena není, nebo které, jsouce podněcováním zvráceny ve svých právních názorech, mohou působiti pak v témže směru na jiné osoby, které mohou přijít do vztahu ku právnímu statku, jenž se má poškoditi. Tím se stává bezpředmětnou výtku vnitřního rozporu podle čís. 5 §u 281 tr. ř., jež spartňuje stížnost v tom, že prý soud běře na jedné straně za prokázáno, že obžalovaný podněcoval k vojenskému zločinu vzpoury a odboje, ačkoli prý si soud na druhé straně byl plně vědomi toho, že takového zločinu mohou se dopustiti jedině osoby v činné službě jsoucí, takové osoby však na táboru přítomny nebyly. Jestliť námitka ta právní povahy a stačí odkázati stížnost na to, co bylo právě řečeno. Pokud jde o subjektivní stránku případu, namítá stížnost, že úmysl podle §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. nebyl obžalovanému dokázán. Při tom napadá jednotlivé úvahy soudu, jimiž soud odůvodňuje přesvědčení o subjektivní vině obžalovaného, a snaží se dokázati jejich nelogičnost. Tento postup jest však nepřipustným; není v podstatě ničím jiným, než nepřipustným brojením proti volnému uvažování průvodů a založenému na něm přesvědčení soudu (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.), zvláště když o úvahách soudu nelze tvrditi, že by nemohly obstáti před zákony logického myšlení. Zavadné výroky jsou ostatně takového rázu, že ani nepřipouštějí jiného závěru, než k jakému nalézací soud dospěl, ježto úmysl podněcovati je s nimi neodmyslitelně spjat. Nad to označuje »podněcování« již pojmově jednání vedené úmyslem, by na mysli posluchačů bylo působeno ve směru zákonem předpokládaném, takže úmysl ten netřeba vždy zvláště zjišťovati a odůvodňovati. S tohoto hlediska pozbývají významu veškery formální výtky, jež stížnost činí rozsudku co do subjektivní stránky věci.

Zmateční stížnost obžalovaného bylo proto zahrnouti jako bezdůvodnou.

Státní zastupitelství stěžuje si odvoláním právem do toho, že nalézací soud neshledal u obžalovaného přitěžujících okolností a důsledkem toho vyměřil mu trest příliš nízko. Z rozsudku vyplývá, že nešlo v jednání obžalovaného o příležitostný, nahodilý projev, nýbrž že si obžalovaný čin dobře rozvážil a jej úmyslně připravil. Uváží-li se naproti tomu, že tu jsou pouze dvě polehčující okolnosti, zachovalost a částečné doznání, tato ne příliš valné ceny a že trestní sazba na čin obžalovanému za vinu daný se pohybuje od 6 měsíců až do 5 let žaláře, bylo nutno trest i za použití §§ů 54 a 55 tr. zák. zvýšiti. Třeba že nelze sdíleti názor státního zastupitelství, že obžalovaný v souzeném případě jednal zřejmě v úmyslu republiku poškoditi, přece není tu překážky, by nebyla obžalovanému uložena peněžitá pokuta, neboť § 29 zák. na ochranu republiky zmocňuje soud všeobecně při trestných činech podle zákona toho k tomu, by uznal vedle trestu na svobodě také na trest peněžitý, i když tu nejsou předpoklady tohoto zákona toliko p ř í k l a d m o uvedené (srov. rozhodnutí nejvyššího soudu sb. n. s. č. 1793). Souzený případ, kde bylo podněcováno ke zločinům vojenským, k odboji a vzpouře, tedy ke

zločinům zvláště nebezpečným, vyžaduje použití §u 29 zák. na ochr. rep., by účinnost trestu byla zaslouženě zvýšena. Bylo proto odvolání státního zastupitelství i v tomto směru vyhověti.

Naproti tomu nelze mu však vyhověti, pokud si stěžuje do toho, že ztráta čestných práv občanských nebyla nalézacím soudem vyslovena. Státní zastupitelství nemá spolehlivého podkladu pro tvrzení, že bylo hlavním cílem projevu obžalovaného, poškodit republiku, což označuje jako pohnutku nízkou a nečestnou. Podobná snaha obžalovaného ze spisů nevyplývá, nýbrž spíše, jak nalézací soud odůvodnil, snaha šířit toliko zásady strany, jejímž jest přívržencem. Byť by se i za účelem dosažení cílů vytýčených programem své strany dostal do vážného konfliktu se zákonem, proviniv se proti němu, nelze přece v jeho projevech spatřovati pohnutky nízké a nečestné, obzvláště nebyl-li obžalovaný, jak to zjišťuje nalézací soud, veden úmyslem zlástným. Ježto pak obžalovanému byl uložen trest kratší jednoho roku, nejsou tu podmínky pro vyslovení ztráty práv občanských podle §u 32 zák. na ochr. rep. a bylo proto odvolání státního zastupitelství zamítnouti v tomto směru jako neodůvodněné.

Čís. 2520.

Přečin úpadku z nedbalosti podle §u 486 čís. 2 tr. zák. jest spáchán vzejitím škody; dlužník jest beztrestným, odvrátí-li její vzejití svou pílí a přičiněním; vzešla-li již škoda, nenastává beztrestnost pozdějším jejím nahrazením ani vyrovnáním s věřiteli.

Poškození věřitelů nastává, jakmile je zřejmo, že věřitelé nemají podle pravidelného běhu života vyhlídky na úplné uspokojení.

Pouhé děláni nových dluhů nemusí ještě znamenati poškození věřitelů, nebyl-li jim stav úhradní podstaty na škodu věřitelů podstatně změněn (na př. dlužník zaplatí starý dluh, by dostal na úvěr nové zboží v stejné ceně).

Dlužník, jenž jest si vědom své neschopnosti platební, nemusí sice navrhnouti zahájení vyrovnacího řízení ihned (může se pokusiti o mimo-soudní vyrovnání, pomoc od příbuzných), má však onen návrh učiniti tak včasné, by bylo zamezeno poškození věřitelů.

Pokud vzdálení veřejného společníka ze správy podniku může vyloučiti jeho vědomí o platební nezpůsobilosti společnosti.

(Rozh. ze dne 29. října 1926, Zm II 49/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 3. listopadu 1925, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými Rudolf L. zločinem zpronevěry podle §§u 183, 184 tr. zák., Rudolf L. a Antonín B. přečinem úpadku z nedbalosti podle §u 486 čís. 2 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znova projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto